

Öberg & Associés

Kammarrätten i Stockholm
Avdelning 3
Box 2302
103 17 STOCKHOLM
Mål nr 7982-08, 7983-03, 7984-08

Stockholm, den 17 december 2008

SKRIFTLIGT SVAR

PÅ ÖVERKLAGANDEN I MÅL 7982-08, 7983-08 OCH 7984-08
DAG LARSSON ./ STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Klagande: Dag Larsson, Dalslandsgatan 3, 118 58 STOCKHOLM

Ombud
Advokat Ola Wiklund
Wistrands Advokatbyrå KB
Box 7543
103 93 STOCKHOLM

Motpart: Stockholms läns landsting

Biträtt av advokat Ulf Öberg
Advokatfirman Öberg & Associés AB
Box 2098, 103 13 Stockholm
Tel 08-545 12 550
Fax 08-545 12 559

Överklagade beslut: Länsrättens i Stockholms län domar av den 19 september 2008 i målen nr. 10013-08, 10663-08 och 10665-08.

Saken: Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900).

Ö&A

I – YRKANDE

Stockholms läns landsting yrkar att klagandens talan i de tre målen ogillas samt att kammarrätten fastställer länsrättens domslut.

II – GRUNDER

Stockholms läns landsting anför följande grunder till stöd för sitt yrkande:

1. Det finns inte någon grund för att upphäva de överklagade överlåtelseavtalen med stöd av 10 kap. 8 § KL. Avtalen har tillkommit i laga ordning. De håller sig inom den kommunala kompetensen. De har inte inneburit att någon tjänsteman i landstinget har gått utanför ramen för sin befogenhet. Avtalen strider inte mot lag eller mot annan författning.
2. De aktuella överlåtelseerna utgör inte sådant individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare som avses i 2 kap. 8 § kommunallagen och strider således heller inte mot denna bestämmelse.
3. De aktuella överlåtelseerna har inte skett till underpris och utgör inte statligt stöd enligt artikel 87 EG.
4. De aktuella överlåtelseerna snedvrider inte konkurrensen på den gemensamma marknaden och påverkar inte heller handeln mellan medlemsstater.
5. De aktuella överlåtelseerna uppfyller under alla omständigheter villkoren i punkterna 2 och 3 i kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, s. 5).

Ö&A

6. De aktuella överlåtelseerna uppfyller villkoren i artiklarna 14-16 i kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, s. 3).

III – BAKGRUND

Auktorisation av vårdgivare inom primärvården och Landstingsstyrelsens beslut om s.k. avknoppningar

1. Landstingsfullmäktige fattade den 12 juni år 2007 (§ 163, bilaga 1) beslut om *Ökad mångfald av driftformer inom hälso- och sjukvård samt auktorisering och kundval inom primärvården*, varigenom ett förslag till regler för vårdval och auktorisering för husläkarverksamhet inklusive distriktssköterskeverksamhet och basal hemsjukvård godkändes (LS 0703-0289, bilaga 2).
2. En auktorisation reglerar förhållandet mellan utföraren och landstinget i dess egenskap av finansiär/beställare och innebär ett godkännande av en utförare utifrån fastställda krav. Auktorisationsförfarandet tillämpas för den verksamhet som bedrivs vid en vårdcentral. Såväl driften av landstingets egna vårdcentraler som drift av vårdcentraler som inte är offentligt ägda kräver beslut om auktorisation.
3. Beslut om auktorisation av vårdgivare fattas per delegation av ett av hälso- och sjukvårdsnämndens utskott. Efter beslut om auktorisation av en vårdgivare tecknas ett särskilt avtal mellan den auktoriserade vårdgivaren och landstinget. I avtalet regleras bl.a. de särskilda villkoren för vårdens bedrivande, t.ex. antalet läkare på mottagningen och den ersättning som landstinget betalar för uppdraget.
4. Landstingsstyrelsen fattade härefter den 19 december 2007 (§ 357, LS 0712-1381, bilaga 3), i den del som här är av intresse, ett generellt beslut om att s.k.

Ö&A

avknoppningar inom områden med auktorisering får ske. En s.k. avknoppning innebär att landstingsdriven verksamhet, på personalens initiativ, övergår i dess regi för att drivas vidare med samma slags verksamhet.

5. Intresseanmälningar avseende avknoppningar handläggs av landstingets utvecklingskansli. Utvecklingskansliet informerar personalen om villkoren för avknoppning och ansvarar för att det görs en marknadsmässig värdering av rörelsen.
6. Värderingen av rörelsen inkluderar värdering av inventarier, varulager, goodwill, varumärken och kundstock. De marknadsmässiga värderingarna görs av oberoende värderingsmän.
7. Inför de här aktuella överlåtelseerna gjordes det dels en värdering av Öhrlings PricewaterhouseCoopers som avsåg respektive rörelses indikativa avkastningsvärde, dels en bedömning av marknadsvärdet av inventarier, sjukvårdsutrustning m.m. av en av Stockholms Handelskammare förordnad besiktningsman. Respektive rörelses marknadsvärde har utifrån de av Öhrlings PricewaterhouseCooper angivna principerna beräknats till det högsta av respektive rörelses indikativa avkastningsvärde eller marknadsvärdet av inventarier m.m. Köpeskillingen har bestämts utifrån dessa givna förutsättningar. Ett förtydligande från Öhrlings PricewaterhouseCooper av hur värderingen har gjorts framgår av bilaga 4.
8. Landstinget upprättar därefter ett avtal om verksamhetsöverlåtelse med det nystartade företaget som ska ta över verksamheten. Avtalet ska reglera försäljning av inventarier, personalfrågor, journalhantering m.m. Till grund för de ekonomiska värdena i avtalet läggs den värdering som gjorts av de oberoende värderingsmännen.
9. Av hanteringsordningen framgår att en förutsättning för avknoppning är att det nystartade företaget är auktoriserat för den verksamhet företaget avser bedriva.

Ö&A

Utmaningsrätt

10. Utmaningsrätt inom Stockholms läns landsting innebär att en extern aktör lämnar in ett förslag om hur man skulle kunna driva landstingsdriven verksamhet på ett mer effektivt sätt än som är fallet. Landstinget tar ställning till om utmaningen skall antas eller ej. Antas den kan en upphandling av verksamheten ske.

Överlåtelsen av S:t Eriks vårdcentral

11. S:t Eriks vårdcentral har tidigare drivits av Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde, i fortsättningen SLSO, den nämnd som ansvarar för primärvård inom landstinget och har ansvaret för landstingets vårdcentraler.
12. Ett av hälso- och sjukvårdsnämndens utskott, sjukvårdsutskott Stockholms stad och Ekerö, har efter ansökan beslutat den 29 april 2008 att auktorisera det nystartade företaget S:t Eriks Vårdbolag AB (bilaga 5). Bolaget ägs av personal som tidigare arbetade på vårdcentralen som anställda i nämnden SLSO. Till följd av auktoriseringen har ett avtal tecknats mellan bolaget och nämnden, i vilket förutsättningarna för vården vid vårdcentralen regleras (bilaga 6). Bolaget fick i uppdrag att bedriva husläkarverksamhet och basal hemsjukvård inom S:t Eriks vårdcentralens ansvarsområde. Avtal för auktorisering av mottagningen undertecknades av parterna den 29 respektive den 30 april 2008.
13. Mellan Stockholms läns landsting, SLSO och S:t Eriks Vårdbolag AB (härefter bolaget) träffades slutligen ett överlåtelseavtal, undertecknat av bolaget den 16 samt av SLSO den 19 maj 2008. Avtalet innebar att landstinget överlät verksamheten vid S:t Eriks vårdcentral till bolaget med tillträdesdag den 1 maj 2008 (bilaga 7). Genom avtalet reglerades bolagets övertagande av materiella och immateriella tillgångar, personal och dess ansvar för verksamheten. Värderingen av tillgångarna gjordes av oberoende värderingsman.

Ö&A

14. Avtalet undertecknades av förvaltningschefen för SLSO i enlighet med dennes uppdrag att verkställa verksamhetsöverlåtelse enligt ett generellt beslut av den 12 december 2007.
15. En av Utvecklingskansliet vid Landstingsstyrelsens förvaltning upprättad PM 2008-05-15 (LS 0706-0671) om Avknoppning avseende Husläkarmottagningen S:t Erik och S:t Eriks BVC, innefattande en värdering av rörelsen gjord 2008-04-30 av Öhrlings PricewaterhouseCoopers, bifogas som bilaga 8.
16. Marknadsvärdet av inventarier, sjukvårdsutrustning m.m. på *S:t Eriks vårdcentral* bedömdes av den av Stockholms Handelskammare förordnade besiktningsmannen enligt värderingsprotokoll den 26 november 2007 (bilaga 9) till 1 100 000 kr med en osäkerhetsfaktor om plus eller minus 15 procent.

Marknadsvärdet av inventarier, sjukvårdsutrustning m.m. på *BVC S:t Erik* bedömdes enligt värderingsprotokoll den 3 september 2007 (bilaga 10) till 80.000 kr med en osäkerhetsfaktor om plus eller minus 15 procent.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers bedömde slutligt i maj 2008 med justering av en tidigare bedömning rörelsens indikativa avkastningsvärde till 300 000 – 700 000 kronor (bilaga 11). Vid denna värdering togs hänsyn till vissa i skrivelsen angivna befarade omständigheter som skulle inträffa.

Köpeskillingen enligt överlåtelseavtalet uppgår till 1 376 000 kronor. Därutöver tillkom 416 000 kronor utgörande restvärde av investering. Den sammanlagda köpeskillingen uppgick således till 1 792 000 kronor.

Ö&A

Överlåtelsen av Vaxholms vårdcentral

17. Vaxholms vårdcentral har tidigare drivits av SLSO.
18. Ett av hälso- och sjukvårdsnämndens utskott, sjukvårdsutskottet Norr, har efter ansökan beslutat den 9 april 2008 (bilaga 12) att auktorisera det nystartade företaget Vaxholms vårdcentral AB (härefter bolaget). Bolaget ägs av personal som tidigare arbetade på vårdcentralen som anställda i SLSO. Till följd av auktoriseringen har ett avtal tecknats mellan bolaget och nämnden, i vilket förutsättningarna för vården vid vårdcentralen regleras. Bolaget fick i uppdrag att bedriva husläkarverksamhet och basal hemsjukvård samt barnhälsovård i Vaxholms kommun. Avtal för auktorisering av mottagningen undertecknades av parterna den 28 mars respektive den 1 april 2008 (bilaga 13).
19. Mellan Stockholms läns landsting och SLSO och Vaxholms vårdcentral AB träffades slutligen den 25 april 2008 ett överlåtelseavtal, som innebar att landstinget överlät verksamheten vid Vaxholms vårdcentral till bolaget med tillträdesdag den 1 april 2008 (bilaga 14). Genom avtalet reglerades bolagets övertagande av materiella och immateriella tillgångar, personal och dess ansvar för verksamheten. Värderingen av tillgångarna gjordes av oberoende värderingsman.
20. Avtalet undertecknades av förvaltningschefen för SLSO i enlighet med dennes uppdrag att verkställa verksamhetsöverlåtelser enligt ett generellt beslut av den 12 december 2007.
21. En av Utvecklingskansliet vid Landstingsstyrelsens förvaltning upprättad PM 2008-05-22 om Avknoppning avseende Vaxholms vårdcentral och BVC, innefattande en värdering av rörelsen gjord 2008-03-18 av Öhrlings PricewaterhouseCoopers, bifogas som bilaga 15.

Ö&A

22. Öhrlings PricewaterhouseCoopers bedömning var baserat på det beräknade indikativa avkastningsvärdet per mars 2008, att det av Stockholms läns landsting fastställda marknadsvärdet på inventarierna var i nivå med rörelsens marknadsvärde. Detta innebär således att rörelsen värderades till det belopp som inventarierna m.m. hade. Marknadsvärdet av inventarier, sjukvårdsutrustning m.m. bedömdes av den av Stockholms Handelskammare förordnade besiktningsman enligt värderingsprotokoll den 5 september 2007 (bilaga 16) till 570 000 kr med en osäkerhetsfaktor om plus eller minus 15 procent.

Köpeskillingen uppgick enligt överlåtelseavtalet till 832 850 kronor. Därutöver tillkom 191 454 kronor utgörande restvärde av investering. Sammanlagt belopp således 1 024 304 kronor.

Överlåtelsen av Huvudsta vårdcentral

23. Huvudsta vårdcentral har tidigare drivits av SLSO.

24. Ett av Hälso- och sjukvårdsnämndens utskott, sjukvårdsutskott Norr, har efter ansökan beslutat den 16 oktober 2007 (bilaga 17) att auktorisera det nystartade företaget Huvudsta vårdcentral AB (härefter bolaget). Bolaget ägs av personal, som tidigare arbetade på vårdcentralen som anställda i SLSO. Till följd av auktoriseringen har ett avtal tecknats mellan bolaget och nämnden, i vilket förutsättningarna för vården vid vårdcentralen regleras (bilaga 18). Bolaget fick i uppdrag att bedriva husläkarverksamhet inom Huvudsta vårdcentralens ansvarsområde. Avtal för auktorisering av mottagningen undertecknades av parterna den 29 april 2008.

25. Mellan Stockholms läns landsting, SLSO och Huvudsta vårdcentral AB träffades slutligen ett överlåtelseavtal, undertecknat av bolaget den 16 samt av SLSO den 19 maj 2008, som innebar att landstinget överlät verksamheten vid Huvudsta vårdcentral

Ö&A

till bolaget med tillträdesdag den 1 maj 2008 (bilaga 19). Genom avtalet reglerades bolagets övertagande av materiella och immateriella tillgångar, personal och dess ansvar för verksamheten. Värderingen av tillgångarna gjordes av oberoende värderingsman.

26. Avtalet undertecknades av förvaltningschefen för SLSO i enlighet med dennes uppdrag att verkställa verksamhetsöverlåtelser enligt ett generellt beslut av den 20 december 2007.

27. En av Utvecklingskansliet vid Landstingsstyrelsens förvaltning upprättad PM 2008-05-15 (LS 0706-0684) om Avknoppning avseende Huvudsta vårdcentral, innefattande en värdering av rörelsen gjord 2008-04-30 av Öhrlings PricewaterhouseCoopers, bifogas som bilaga 20.

28. Öhrlings PricewaterhouseCoopers bedömde att rörelsens indikativa avkastningsvärde i maj 2008 var negativt och uppskattade detta till minus 1, 5 miljoner kronor. Det negativa värdet motsvaras ”i princip av det ofinansierade rörelsekapitalbehovet”. Marknadsvärdet av inventarier, sjukvårdsutrustning m.m. på Huvudsta vårdcentral bedömdes av den av Stockholms Handelskammare förordnade besiktningsmannen enligt värderingsprotokoll den 26 november 2007 (bilaga 21) till 450 000 kr med en osäkerhetsfaktor om plus eller minus 15 procent. Köpeskillingen uppgick till 495 000 kronor.

IV – UTVECKLING AV TALAN

Den aktuella försäljningen har ej skett till underpris

29. Enligt Stockholms läns landsting har de aktuella överlåtelseerna ej skett till underpris. De kan därför inte anses utgöra statligt stöd enligt artikel 87 EG eller individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare enligt 2 kap. 8 § kommunallagen (1991:900).

Ö&A

30. Till styrkande av detta förhållande bifogas och åberopas de av Utvecklingskansliet vid Landstingsstyrelsens förvaltning upprättade promemoriorna om värdering avseende vårdcentraler innefattande värderingar av rörelserna gjorda av Öhrlings PricewaterhouseCoopers och av en av Stockholms Handelskammare förordnad besiktningsman (bilagorna 8, 9, 10, 15, 16, 20 och 21). Värdering har gjorts av oberoende värderingsmän av såväl avkastningsvärdet som inventarievärdet.
31. Inte någon vårdcentral har överlåtits till underpris utifrån dessa värderingar.
32. Dag Larsson gör gällande att det enligt EG:s statsstödsregler skulle föreligga en *rättslig skyldighet* för landstinget att erbjuda de aktuella vårdcentralerna till försäljning på den öppna marknaden. Resonemanget grundar sig på antagandet att, eftersom inga andra företag har erbjudits möjlighet att lägga anbud på verksamheten, något marknadspris således inte har kunnat fastställas.
33. Mot detta resonemang invänder Stockholms läns landsting att EG:s statsstödsbestämmelser varken har till syfte eller ställer krav på att landstinget vinstmaximerar vid överlåtelser av offentligt ägd egendom.
34. Andra syften av allmänintresse, som t.ex. intresset av en ökad konkurrensutsättning inom primärvården samt främjandet av ägarledda små och medelstora företag, kan beaktas vid valet av köpare av verksamheterna i fråga, under förutsättning att de inte säljs till underpris.
35. Statsstödsreglerna har endast till syfte att undvika att offentligt ägd egendom säljs till underpriser som riskerar att snedvrider konkurrensen på den gemensamma marknaden. Dessa regler föreskriver inte någon skyldighet för landstinget att bjuda ut vårdcentraler till försäljning genom ett öppet anbudsförfarande.

Ö&A

36. EG-kommissionen har i sin 23:e rapport om konkurrenspolitiken från år 1993 förvisso gjort gällande att inga statsstödfrågor uppstår om ett företag säljs till högstbjudande efter ett öppet anbudsförfarande.¹ Därav kan man emellertid inte dra den långtgående slutsatsen, att det skulle finnas en på EG-rätten grundad skyldighet att överlåta all offentligt ägd egendom genom öppna anbudsförfaranden.
37. Kommissionens år 1993 formulerade konkurrenspolitik saknar dessutom stöd i EG-domstolens rättspraxis och har underkänts av EG:s förstainstansrätt i dom av den 16 september 2004 i mål T-274/01, Valmont mot kommissionen (REG 2004, s. II-3145).
38. Inom doktrinen har kommissionens privatiseringspolicy till och med betecknats som oproportionerlig och kontraproduktiv, av sedermera rådmannen vid Stockholms tingsrätts avdelning 5, konkurrensrättsspecialisten Ingeborg Simonsson. Simonsson ifrågasätter om denna policy är förenlig med artiklarna 4 och 98 EG, som föreskriver att gemenskapen ska handla i överensstämmelse med principen om en öppen marknadsekonomi med fri konkurrens som främjar en effektiv resursfördelning.²
39. Dessutom har Europeiska kommissionen i sitt meddelande om inslag av stöd vid statliga myndigheters försäljning av mark och byggnader antagit vägledande regler beträffande överlåtelser av bl.a. tomtmark.³
40. Av meddelandet framgår att det finns två möjligheter att utesluta förekomsten av statligt stöd vid myndigheters överlåtelse av tomtmark: *antingen* genom att marknadsvärdet fastställs genom en oberoende expertvärdering, *eller* att överlåtelser sker genom ett villkorslöst anbudsförfarande, genom vilket det högsta budet antas.

¹ 23rd Report on Competition Policy 1993, p. 34.

² Se Ingeborg Simonsson, *Privatisation and State Aid – Time for a New Policy* [2005] *European Competition Law Review*, Issue 8, s. 460 – 467, se särskilt s. 436, 464 ff. ([bilaga 22](#)).

³ Kommissionens meddelande om inslag av stöd vid statliga myndigheters försäljning av mark och byggnader (97/C 209/03).

Ö&A

Kommissionen har således när det gäller fast egendom *likställt* överlåtelse med en *oberoende expertvärdering* och överlåtelse med ett *öppet anbudsförfarande*.

41. Enligt Stockholms läns landsting saknas det anledning att bedöma de aktuella överlåtelse av verksamheterna i fråga, grundade på oberoende expertvärderingar, annorlunda än motsvarande överlåtelse av fast egendom.
42. Under alla omständigheter framhåller Stockholms läns landsting, att det inte har inkommit några utmaningar avseende vårdcentraler och att det därför inte finns några högre bud som kan konkurrera med de aktuella överlåtelse i värderingshänseende.
43. Vidare är Stockholms läns landstings överlåtelse av verksamheterna under alla omständigheter affärsmässigt motiverade mot bakgrund av principen om en privat investerare i en marknadsekonomi, och motsvarar av vad som allmänt brukar betecknas som en *management buy-out*.
44. På dessa grunder kan de aktuella överlåtelse ej anses utgöra statligt stöd enligt artikel 87 EG eller individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare enligt 2 kap. 8 § kommunallagen (1991:900).

Den aktuella försäljningen snedvrider inte konkurrensen på den gemensamma marknaden och påverkar inte heller handeln mellan medlemsstater

45. Enligt Dag Larsson föreligger det en risk för att konkurrensen på den gemensamma marknaden snedvrids.
46. Stockholms läns landsting framhåller, att enligt fast rättspraxis måste samtliga kumulativa villkor i artikel 87.1 EG vara uppfyllda för att en åtgärd ska anses utgöra stöd (dom av den 1 juli 2008 i de förenade målen C-341/06 P och C-342/06 P, Chronopost och UFEX mot kommissionen, REG 2008, s. I-0000, punkt 121).

Ö&A

47. Även om överföringen skulle anses innefatta tillhandahållande av varor eller tjänster på förmånliga villkor – vilket Stockholms läns landsting bestrider – krävs det därutöver, för att en sådan överföring ska kunna kvalificeras som statligt stöd, att den snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen samt påverkar handeln mellan medlemsstaterna.
48. Detta villkor kan således endast anses vara uppfyllt om den aktuella överföringen har ändrat strukturen på den berörda marknaden och påverkat situationen mellan de konkurrerande företag som redan är verksamma på denna marknad (se ovannämnda dom i målet Chronopost och UFEX mot kommissionen, punkt 130).
49. Syftet med de aktuella verksamhetsövergångarna från landstingsregi till privat regi är att fristående vårdgivare ska ges möjlighet, att med bättre kvalitet eller pris, utmana landstingsdriven sjukvård. Detta innebär att den samlade effekten av de överklagade överlåtelseerna närmast är att stärka den strukturella konkurrensen på de berörda relevanta tjänstemarknaderna – nämligen offentligt finansierad primärvård inom Stockholms läns landsting.
50. Eftersom denna marknad tidigare karaktäriserats av avsaknad av konkurrens, synes Dag Larssons argument, att de överklagade avtalen skulle ha påverkat situationen mellan de konkurrerande företag, som redan är verksamma på denna marknad, svårförståeligt för Stockholms läns landsting.
51. Enligt förstainstansrättens rättspraxis är det inte heller tillräckligt, att ett företag åtnjuter en ”förstärkt finansiell position”, för att kunna dra slutsatsen att det beviljade stödet uppfyller de villkor som anges i artikel 87.1 EG (se dom av den 6 september

Ö&A

2006 i de förenade målen T-304/04 och T-316/04, Italien och Wam mot kommissionen, REG 2006, s. II-64, punkt 67).⁴

52. Denna slutsats bekräftas för övrigt av generaladvokat Sharpston i hennes förslag till avgörande av den 20 november 2008 i mål C-494/06 P, kommission mot Italien och Wam SpA (REG 2009, s. I-0000, punkt 44-51). I punkten 56 i sitt yttrande, konstaterar generaladvokaten Sharpston, att det saknas stöd i EG-domstolens rättspraxis för påståendet att det vore tillräckligt att fastställa, att det *inte kan uteslutas* att handeln eller konkurrensen påverkas, för att två av de egenskaper som uppställs i artikel 87.1 EG ska anses vara för handen.
53. Vidare är den relevanta geografiska marknaden för offentligt finansierad primärvård till sin natur lokal. Även i detta avseende bestrider Stockholms läns landsting Dag Larssons påstående att de överklagade avtalen skulle påverka handeln mellan medlemsstaterna i någon nämnvärd omfattning.
54. Detta bekräftas till yttermera visso av att vård- och omsorgstjänster utgör s.k. B-tjänster som regleras i 15 kap. lagen om offentlig upphandling (2007:1091) LOU, och som upptagits i Bilaga II B till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster (EUT L 134, s. 114), vilka således regleras av dess artikel 21.
55. Någon allmän presumtion att ett kontrakt avseende tjänster som omfattas av bilaga II B till direktiv 2004/18 alltid skulle anses ha ett bestämt gränsöverskridande intresse kan, enligt EG-domstolens rättspraxis, inte ställas upp (se, analogt, dom av 13 november 2007 i mål C-507/03, kommissionen mot Irland, REG 2007, s. I-9777,

⁴ Domen publicerades summariskt och finns således endast tillgänglig i sin helhet på franska och italienska.

Ö&A

punkt 33). Det faktum att ett klagomål har framställts till kommissionen räcker inte i sig för att visa att det finns en sannolikhet att konkurrensen kommer att snedvridas.

56. Även på dessa ovanstående grunder kan de aktuella överlåtelsena inte anses utgöra statligt stöd enligt artikel 87 EG.

Den aktuella överlåtelsen uppfyller under alla omständigheter villkoren i kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om stöd av mindre betydelse

57. Enligt Stockholms läns landsting uppfyller den aktuella överlåtelsen under alla omständigheter villkoren i punkterna 2 och 3 i kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, s. 5).

58. Det har i de förevarande målen inte visats att aktuella överlåtelser skett till påstått underpris överstigande € 200 000 per överlåtelse. Tvärtom har det av detta yttrande visats att det helt saknas fog för påståendet om underpris.

59. Likaledes på dessa grunder kan de aktuella överlåtelsena inte anses uppfylla samtliga kriterier i artikel 87.1 EG, och omfattas därför inte av anmälningsskyldigheten enligt artikel 88.3 EG.

Den aktuella försäljningen är förenlig med artiklarna 14-16 i kommissionens allmänna gruppundantagsförordning nr 800/2008

60. Även om de aktuella ovan nämnda överlåtelsena skulle anses uppfylla samtliga kriterier i artikel 87.1 EG – vilket bestrids av Stockholms läns landsting – gör landstinget gällande, att de är förenliga med artiklarna 14-16 i kommissionens allmänna gruppundantagsförordning nr 800/2008.

Ö&A

61. Stockholms läns landsting konstaterar, att de politiska intentionerna bakom Landstingsfullmäktiges beslut den 12 juni 2007 om *Ökad mångfald av driftsformer inom hälso- och sjukvård samt auktorisering och kundval inom primärvården* är, att flera företagare inom vården leder till ökad valfrihet för patienter, fler arbetsgivare inom vården, samt ökade möjligheter för kvinnligt entreprenörskap.
62. Av underlaget för Landstingsfullmäktiges beslut framgår att man ser positivt på företagande inom vårdsektorn. Vikten av att företagandet utgår från flera grupper utöver läkare understryks, i syfte att man inom primärvården på bästa sätt ska ta tillvara flera andra yrkesgruppers kompetens.
63. Ur Stockholms läns landstings synvinkel återspeglas de politiska målsättningarna ovan väl i de stödordningar till förmån för nystartade små företag, investeringsstöd, och sysselsättningsstöd, till små och medelstora företag, samt stödordningar för små företag som nyligen bildats av kvinnliga företagare som avses i artiklarna 14-16 i kommissionens allmänna gruppundantagsförordning nr 800/2008.
64. De aktuella överlåtelseerna uppfyller enligt Stockholms läns landstings uppfattning nämligen de villkor som avses i artiklarna 14-16 i kommissionens allmänna gruppundantagsförordning nr 800/2008.
65. På dessa grunder ska de aktuella överlåtelseerna under alla omständigheter anses vara förenliga med den gemensamma marknaden i den mening som avses i artikel 87.3 EG, och är därför undantagna från anmälningsskyldigheten i artikel 88.3 EG.

De aktuella överlåtelseerna strider inte mot 2 kap. 8 § kommunallagen

66. I sitt överklagande gör Dag Larsson gällande att överlåtelseerna av verksamheterna skulle strida mot 2 kap. 8 § kommunallagen.

Ö&A

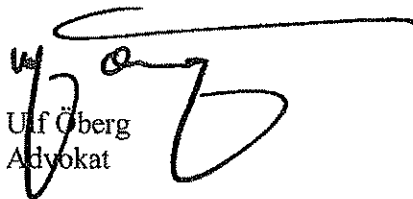
67. Under punkterna 29 – 44 ovan har Stockholms läns landsting bemött Dag Larssons påståenden, att de aktuella överlåtelseerna på ett otillbörligt sätt har gynnat enskilda.
68. Av Kammarrättens i Stockholm dom 2008-10-15 i mål nr 7035-07 *Per Olof Fredriksson ./ Stockholms stad* framgår, att en kommun, som vid en försäljning till en enskild sätter ett pris som betydligt understiger marknadsvärdet av det som sålts, skall anses på ett otillbörligt sätt ha gynnat den enskilde (jfr RÅ 1980 Ab 482).
69. Vid bedömningen av värdet på mark upplåten med tomträtt, måste man emellertid enligt kammarrätten ta hänsyn till att det inte finns någon öppen marknad för sådan mark, eftersom den aktuella tomträttsinnehavaren normalt är den enda tänkbara köparen av marken. Av rättsfallet RÅ 1995 ref. 7 framgår, enligt kammarrätten, att det faktum, att kommunen vid en försäljning får lägre ersättning än markens taxeringsvärde, eller dess långsiktiga avkastningsvärde, sett ur kommunens perspektiv, inte behöver innebära att kommunen på ett otillbörligt sätt har gynnat någon enskild. För att enskilda tomträttsinnehavare skall anses ha gynnats otillbörligen krävdes, enligt kammarrätten, att de därigenom tillförts en värdeökning som var högre än priset de fått betala för marken.
70. Samma resonemang är analogt tillämpliga vid de aktuella överlåtelseerna av vårdcentraler som tidigare har bedrivits i Stockholms läns landstings egen regi. Det finns inte heller på detta område någon öppen marknad för att ta över verksamheterna, där personalen utgör de enda tänkbara köparna av desamma.
71. I sitt överklagande gör Dag Larsson gällande, att kravet på affärsmässighet vid försäljning av statlig egendom torde vara för handen vid försäljning av landstingets egendom (punkt 2.1.2.6).
72. Stockholms läns landsting konstaterar att det förvisso finns ett lagstadgat krav att *statlig egendom som huvudregel* skall säljas på affärsmässiga grunder. Någon

Ö&A

motsvarande laglig skyldighet finns dock inte i kommunallagen. Därför saknas anledning att tillämpa dessa principer analogt.

73. Under alla omständigheter föreskriver 29 § lag (1996:1059) om statsbudgeten, att försäljning av statens egendom ska genomföras affärsmässigt, *om inte särskilda skäl talar emot det*. Affärsmässighet innebär att det som huvudregel ska tillses att priset blir så fördelaktigt som möjligt för staten, och att försäljningar till underpris inte äger rum. Vidare ska försäljningsärenden handläggas utan ovidkommande hänsyn.
74. Avsteg från principen om full affärsmässighet har främst gjorts då staten önskat stimulera viss verksamhet.⁵ Vid en sådan bedömning bör egendomens värde tillmätas betydelse. Även om de i detta yttrande aktuella målen inte rör försäljning av statlig egendom så skulle man kunna applicera samma teoretiska resonemang på de aktuella överlåtelseerna. Landstinget har önskat stimulera viss verksamhet och under alla omständigheter inte överlåtit de aktuella verksamheterna till underpris.
75. Det har under alla omständigheter inte visats att Stockholms läns landsting genom de aktuella överlåtelseerna på ett otillbörligt sätt har gynnat enskilda.
76. Härav följer att de aktuella överlåtelseerna på dessa grunder inte heller strider mot 2 kap. 8 § kommunallagen.

Stockholm, dag som ovan,

Ulf Öberg
Advokat

⁵ Prop. 1995/96:220 s. 57.